Sygn. I C 2951/15 upr.

WYROK ZAOCZNY
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 kwietnia 2016 r.

Sąd Rejonowy we Włocławku Wydział I Cywilny

Przewodniczący : SSR Monika Drzewiecka

Protokolant : sekr. sądowy

po rozpoznaniu w dniu 12 kwietnia 2016 r. na rozprawie

sprawy z powództwa : (...) Sp. z o.o. z siedzibą w S.

przeciwko : Ł. S.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego Ł. S. na rzecz powoda (...) Sp. z o.o. z siedzibą w S. kwotę 140,97zł (sto czterdzieści złotych dziewięćdziesiąt siedem groszy) z ustawowymi odsetkami od dnia 4 listopada 2015r. do dnia zapłaty;

2. oddala powództwo w pozostałej części;

3. zasądza od pozwanego Ł. S. na rzecz powoda (...) Sp. z o.o. z siedzibą w S. kwotę 31,75 zł (trzydzieści jeden złotych siedemdziesiąt pięć groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu;

4. wyrokowi w pkt. 1 i 3 nadaje rygor natychmiastowej wykonalności.

UZASADNIENIE

Strona powodowa (...) Sp. z o.o. w S. złożyła w dniu 04 listopada 2015 roku w elektronicznym postępowaniu upominawczym pozew do Sądu Rejonowego Lublin - Zachód w Lublinie, w którym wniosła o zasądzenie od pozwanego Ł. S. kwoty 478,58 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz strony powodowej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, kosztów sądowych w kwocie 30 zł oraz kosztów prowizji od przelewu opłaty sądowej w kwocie 0,78 zł.

W uzasadnieniu pozwu strona powodowa wskazała, że wierzytelność dochodzona od pozwanego wynika z umowy pożyczki nr (...) zawartej w dniu 13 czerwca 2014r. za pośrednictwem upoważnionego przedstawiciela. Na mocy tej umowy przedstawiciel udzielający pożyczek w imieniu powoda przekazał osobiście, do rąk własnych pozwanego kwotę pożyczki w wysokości 500 zł. Zgodnie z treścią umowy pożyczki strony uzgodniły spłatę pożyczki w 19 ratach tygodniowych, od dnia 20 czerwca 2014r. Całkowita kwota do zapłaty wynikająca z umowy pożyczki wyniosła 798zł, na co składały się: kwota przekazana pozwanemu powiększona o wynikające z umowy oprocentowanie – 523,97zł, prowizja – 40 zł, koszt ustanowienia zabezpieczenia – 234,03zł. Pozwany spłacił powodowi część pożyczki, która została zaksięgowana: na wezwania do zapłaty 36 zł, na część odsetek w kwocie 55,28 zł, część należności głównej w kwocie 331,42 zł. Pomimo kilkukrotnego wezwania pozwanego do spłaty brakującej części pożyczki, pozwany nie uregulował swoich należności. Całkowita kwota do spłaty na dzień wniesienia pozwu wyniosła 478,58 zł na co składa się:

1. - 466,58zł pozostała do zapłaty część kwoty pożyczki,

2. skapitalizowane odsetki umowne w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP w kwocie 12 zł.

Ponadto powód wniósł o zasądzenie odsetek ustawowych od skapitalizowanych odsetek umownych na podstawie art. 482 § 1 k.c. Wskazał, że dochodzona wierzytelność jest bezsporna, gdyż pozwany do dnia dzisiejszego nie spłacił pożyczki w całości.

Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie postanowieniem z dnia 17 listopada 2015r. stwierdzając brak podstaw do wydania nakazu zapłaty, przekazał sprawę do Sądu Rejonowego we Włocławku.

Pozwany prawidłowo wezwany na termin rozprawy, nie stawił się, nie zajął stanowiska w sprawie, nie złożył odpowiedzi na pozew.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 13 czerwca 2014 roku strony zawarły umowę pożyczki. Pożyczkodawca udzielił pożyczki w kwocie 500 zł na okres 133 dni. W §2 wskazano, że całkowita kwota do zapłaty wynosi 798 zł w tym: 500 zł kwota pożyczki, kwota oprocentowania pożyczki wyniesie 23,97 zł, prowizja – 40 zł i koszty ustanowienia zabezpieczenia, którego powstanie związane jest z udzieleniem pożyczki – 234,03 zł.

dowód: umowa – k. 19-19v; umowa dodatkowa – k. 20; upoważnienie – k. 21

Pismami z dnia 01 września 2014r. i 23 września 2014r. strona powodowa wezwała pozwanego do zapłaty.

dowód: pismo z 01.09.2014r.. z potwierdzeniem nadania – k. 23-24; pismo z dnia 23.09.2014r. z potwierdzeniem nadania – k. 25-26

W dniu 03 lipca 2014r. Biuro (...) S.A. w W. wystawiło na stronę powodową fakturę na kwotę 6.629,70 zł tytułem opłaty ryczałtowej/dostępowej. W dniu 17 lipca 2014r. dokonano zapłaty za fakturę.

dowód : faktura –k. 28; potwierdzenie przelewu – k. 29

Pozwany spłacił stronie powodowej kwotę 423 zł.

dowód : wydruk z systemu wpłat k. 27

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 339 § 1 kpc jeżeli pozwany nie stawił się na posiedzenie wyznaczone na rozprawę albo mimo stawienia się nie bierze udziału w rozprawie, sąd wyda wyrok zaoczny. W tym wypadku przyjmuje się za prawdziwe twierdzenia powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawę, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa (art. 339 § 2 kpc).

Niezależnie od wynikającego z art. 339 § 2 k.p.c. domniemania prawdziwości twierdzeń powoda z rzeczywistym stanem rzeczy, Sąd ma każdorazowo obowiązek krytycznego ustosunkowania się do jego twierdzeń z punktu widzenia ich ewentualnej zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy. W przypadku wątpliwości w tym przedmiocie Sąd nie może wydać wyroku zaocznego, opierając się tylko na twierdzeniach powoda o okolicznościach faktycznych. Należy wówczas przeprowadzić postępowanie dowodowe w celu wyjaśnienia powstałych wątpliwości (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 października 1998r., sygn. akt I CKU 85/98; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1997r., sygn. akt I CKU 115/97).

Przytoczone w pozwie twierdzenia budziły poważne wątpliwości Sądu, wobec czego uznano za konieczne przeprowadzenie postępowania dowodowego, co ograniczyło się w zasadzie do dopuszczenia dowodu z dokumentów złożonych przez stronę powodową.

W sprawie niniejszej pozwany nie zajął merytorycznego stanowiska co do żądania pozwu. Zważywszy na treść przepisu wyżej przywołanego przyjąć zatem należało, że zachodzą podstawy do wydania wyroku zaocznego. Jednak, jako że okoliczności faktyczne przytoczone przez powoda w pozwie wzbudziły wątpliwości Sądu, żądanie powoda w kształcie przez niego zgłoszonym nie mogło zostać uwzględnione.

Podstawę faktyczną pozwu w sprawie niniejszej stanowiła umowa pożyczki zawarta przez powoda i pozwanego (art. 720 kc). Samo zawarcie umowy przez strony uznać należało za niewątpliwie. Potwierdza to bowiem umowa pożyczki załączona do pozwu.

W ocenie Sądu powództwo jest zasadne częściowo i zasługuje na uwzględnienie w zakresie kwoty 140,97zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 04 listopada 2015 roku do dnia zapłaty.

Powód wykazał, że strony zawarły umowę, na mocy której powód udzielił pozwanemu pożyczki w kwocie 500 zł, którą to kwotę pozwany zobowiązał się spłacić w 19 tygodniowych ratach wraz z odsetkami w wysokości 23,97 zł, prowizją w wysokości 40 zł oraz kosztami ustanowienia zabezpieczenia w wysokości 234,03 zł. Łączne zadłużenie pozwanego wynikające z umowy pożyczki kwoty 500 zł, to kwota 798 zł, przy czym całkowity koszt pożyczki wynosił 298 zł. Pozwany spłacił wyłącznie część zadłużenia, w kwocie 423 zł.

Skoro zatem pozwany zaciągnął pożyczkę i zobowiązał się do jej spłaty, którego to obowiązku nie dotrzymał, powód miał prawo żądać (według stanowiska powoda) od pozwanego zapłaty kwoty 478,58zł, na którą składają się: 466,58 zł pozostała do zapłaty część kwoty pożyczki oraz skapitalizowane odsetki umowne w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP naliczone od dnia wymagalności poszczególnych rat do dnia poprzedzającego złożenie pozwu – 12 zł.

W tym miejscu wskazać należy, że strona powodowa naliczyła pozwanemu i rozliczyła z dokonanych przez niego wpłat także kwotę 36 zł z tytułu kosztów wystawionych wezwań do zapłaty (18 zł, 18 zł) oraz kwotę 331,42 zł tytułem zapłaty części należności głównej, na którą składały się koszty zabezpieczenia, których powstanie związane było z udzieleniem pożyczki. Wskazane opłaty za wezwania do zapłaty zostały zastrzeżone w zawartej przez strony umowie pożyczki, jako obciążające pozwanego w razie niewykonania umowy pożyczki przez pożyczkobiorcę. Z kolei koszt ustanowienia zabezpieczenia ustalony w umowie to kwota 234,03 zł, a zatem kwota stanowiąca ok. 47% wartości udzielonej pożyczki (500 zł), kwota ta, zgodnie z treścią umowy, powstała w związku ze sposobem zabezpieczenia umowy pożyczki – wystąpieniem i uzyskaniem przez pożyczkodawcę od poszczególnych podmiotów informacji gospodarczych o zobowiązaniach osoby fizycznej oraz uzyskaniem telefonicznej, mailowej lub pisemnej weryfikacji informacji dotyczących źródła i wysokości uzyskiwanego przez pożyczkobiorcę dochodu, bieżącej kontroli sytuacji finansowej osoby fizycznej w zakresie uzyskiwanych przez nią przychodów, zdolności i historii kredytowej, wypłacalności, niefigurowania w żadnym rejestrze dłużników, nieposiadania żadnych innych zaległości, oraz wszelkich innych czynników mogących wpłynąć na sposób wykonywania umowy pożyczki przez osobę fizyczną.

Zgodnie z treścią przepisu art. 353 § 1 k.c., strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Cytowany przepis jednoznacznie zakreśla granicę swobody umów wskazując, że ta jest ograniczona w szczególności przepisami ustawy. Takim przepisem ograniczającym swobodę umów jest między innymi przepis art. 385^{1} § 1 k.c., który znajduje zastosowanie do wszystkich umów konsumenckich. Zgodnie z jego treścią, postanowienia umowy zawartej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego

wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (art. 385 ^{1} § 3 k.c.).

Okoliczności niniejszej sprawy wskazują na to, że w odniesieniu do zastrzeżonych w umowie należności za czynności pożyczkodawcy w postaci wezwań do zapłaty oraz czynności monitorujących zdolność kredytową pozwanego oraz jego sytuację finansową, postanowienia umowy nie były z pozwanym jako konsumentem indywidualnie uzgadniane, a niewątpliwie kształtują jego obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interesy konsumenta. Należy zatem uznać, że postanowienia te nie wiążą pozwanego, gdyż w tym zakresie spełnione są przesłanki z art. 385 ^{1} § 1 k.c. Umowa pożyczki została zawarta pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem. Pozwany jako pożyczkobiorca nie miał rzeczywistego wpływu na treść tych postanowień umownych, które zostały mu narzucone w omawianym zakresie przez pożyczkodawcę. Powód posługiwał się wzorcem umowy w omawianym zakresie, zaś kwestionowane postanowienia umowne o kosztach obciążających pożyczkobiorcę w przypadku niewykonania zobowiązania oraz nakładające na pożyczkobiorcę obowiązek zapłaty składki zabezpieczenia, zostały przejęte z wzorca umowy zaproponowanej pozwanemu jako konsumentowi przez kontrahenta. Omawiane postanowienia umowy pożyczki kształtują określony obowiązek konsumenta, w sposób niezgodny z dobrymi obyczajami, gdyż zastrzegają dodatkowe opłaty w rażąco wygórowanej wysokości, które w dodatku zostały z góry ściśle i dokładnie określone.

Wskazać przy tym należy, iż opłata za wezwanie do zapłaty (po 18 zł za pierwsze i drugie wezwanie wysłane za pośrednictwem poczty), uwzględniając wysokość kosztów tego rodzaju usług stosowanych przez firmy je świadczące, jest znacznie zawyżona, w szczególności, że z załączonej do akt sprawy przez powoda kserokopii książki nadawczej wynika, że wezwania do zapłaty skierowane do pozwanego przesłano za pośrednictwem znanego powszechnego operatora.

W tym miejscu podkreślić również należy, że zgodnie z wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zapadłym w sprawie o sygn. akt XVII AmC 624/09, za niedozwolone i zakazane do wykorzystywania w obrocie z konsumentami zostały uznane postanowienia wzorców umownych nakładających na kredytobiorcę obowiązki w postaci konieczności poniesienia kosztów związanych z monitorowaniem kredytobiorcy, w przypadku niewykonania zobowiązań wynikających z umowy – a dotyczyło to kosztów telefonicznych upomnień, korespondencji kierowanej do kredytobiorcy związanej z nieterminową spłatą kredytu w postaci zawiadomień, upomnień itp., wyjazdu interwencyjnego do kredytobiorcy. Analogicznie orzekł Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w wyroku z dnia 9 października 2006 roku w prawie o sygn. akt XVII Amc 101/05.

Odnośnie zaś kosztów związanych ze składką zabezpieczenia wskazać należy, że jej wysokość jest nie tylko nieproporcjonalna do kwoty udzielonej pożyczki ale także do rodzaju czynności, których podjęcie pokrywa. Podkreślić przy tym należy, że koszt ten precyzyjnie wskazano w umowie pożyczki (stanowiącej źródło dochodzonego roszczenia) niezależnie od zawarcia umowy dodatkowej stanowiącej integralną część umowy pożyczki. W ocenie Sądu trudno byłoby przyjąć, że czynności przedsięwzięte przez pożyczkodawcę a związane z monitoringiem sytuacji finansowej pozwanego, wymagały poniesienia wydatków kształtujących się na poziomie 234,03zł. Niezależnie od powyższego podnieść należy, iż powód, zgodnie z przepisem art. 6 k.c., musiałby wykazać, że czynności te zostały w ogóle podjęte. Tymczasem z załączonej przez powoda dokumentacji nie wynika, aby w związku z przedmiotową umową pożyczki, zwracał się on do jakichkolwiek instytucji finansowych z wnioskiem o przekazanie informacji o zobowiązaniach pozwanego, weryfikował (telefonicznie, mailowo lub pisemnie) informacje dotyczące źródła i wysokości uzyskiwanego przez pozwanego dochodu, czy też na bieżąco kontrolował sytuację finansową pozwanego w zakresie uzyskiwanych przez niego przychodów, zdolności i historii kredytowej, wypłacalności, niefigurowania w żadnym rejestrze dłużników, nieposiadania żadnych innych zaległości. Strona powodowa, co prawda załączyła do akt sprawy fakturę VAT wystawioną przez Biuro (...) S.A., ale z dokumentu tego nie wynika jednak, aby otrzymane od w/w podmiotu informacje dotyczyły pozwanego. Powód nie udowodnił powyższego a to, zgodnie z treścią przepisu art. 6 k.c., na nim ciążył obowiązek udowodnienia, nie tylko tego, że koszty te zostały poniesione w związku z uzyskaniem informacji, co do osoby pozwanej ale i w jakiej wysokości, jako że z faktu tego wywodził skutki prawne. Reguła ta znajduje również

swój procesowy odpowiednik w treści art. 232 k.p.c., w świetle którego to strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Oznacza to, że obecnie Sąd nie jest odpowiedzialny za wynik postępowania dowodowego, a ryzyko nieudowodnienia podstawy faktycznej żądania ponosi powód. Podkreślenia w tym miejscu wymaga, że powód, jako strona inicjująca proces, jest obowiązany do udowodnienia wszystkich twierdzeń pozwu, w oparciu o które sformułował swe roszczenie. Wskazać wreszcie należy, że kwota ta pobierana jest tytułem ustanowienia zabezpieczenia, co wskazywałoby, że to uaktualnia się w przypadku braku spłaty zadłużenia. Tymczasem biorąc pod uwagę czynności, jakie mają być podjęte w ramach ustanowienia zabezpieczenia, wskazać należy, że te w żaden sposób nie zmierzają do pokrycia niespłaconego zadłużenia. Mają jedynie charakter technicznych czynności sprawdzających stan finansowy pozwanego.

W konsekwencji należy uznać, że zastrzeżenie dochodzenia od pozwanego zapłaty opłat za wezwania do zapłaty oraz składki zabezpieczenia jest niedozwolonym postanowieniem umownym, a jako takie – w świetle przepisu art. 385^{1} § 1 k.c. – nie wiąże pozwanego.

Dodatkowo wskazać należy, że uwzględniając wysokość opłat, o których mowa wyżej, jak również składki zabezpieczenia, a także to, że już w samej umowie ustalono je na stałym poziomie niezależnie od kosztów faktycznie poniesionych w związku z podjęciem określonych czynności, obciążenie nimi pożyczkobiorcy można również rozważać w kategoriach kary umownej w rozumieniu przepisów Kodeksu cywilnego za niewykonanie w terminie świadczenia pieniężnego. Wszelkie bowiem dodatkowe opłaty, jak opłaty za czynności windykacyjne, czy też związane z uzyskaniem informacji finansowych o pożyczkobiorcy, muszą mieć uzasadnienie ekonomiczne i nie mogą być określone w sposób dowolny.

W konsekwencji, Sąd w omawianym zakresie - co do należności z tytułu kosztów wezwań do zapłaty w łącznej wysokości 36 zł oraz składki zabezpieczenia w kwocie 234,03 zł – uznał je za świadczenie nienależne. Sąd wziął pod uwagę, że należności te zostały rozliczone z kwoty 423 zł, którą uiścił pozwany. (798zł – 234,03 zł/koszty zabezpieczenia/= 563,97; 563,97 zł -423 zł /uiszczone przez pozwanego/ =140,97 zł.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 140,97 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 04 listopada 2015 roku do dnia zapłaty, w pozostałym zakresie oddalając powództwo.

Podkreślić należy, że strona powodowa miała prawo, oprócz żądania należności głównej, żądać za czas opóźnienia odsetek w umówionej wysokości, jako że przepis art. 481 k.c. obciąża dłużnika obowiązkiem zapłaty odsetek bez względu na przyczyny uchybienia terminu płatności sumy głównej. Sam fakt opóźnienia przesądza, że wierzycielowi należą się odsetki. Dłużnik jest zobowiązany uiścić je, choćby nie dopuścił się zwłoki w rozumieniu art. 476 k.c., a zatem nawet w przypadku gdy opóźnienie jest następstwem okoliczności, za które nie ponosi odpowiedzialności i choćby wierzyciel nie doznał szkody. Zgodnie z treścią § 2 art. 481 k.c. jeżeli strony nie umówiły się co do wysokości odsetek z tytułu opóźnienia lub też wysokość ta nie wynika ze szczególnego przepisu, wówczas wierzycielowi należą się odsetki ustawowe ogólne. Stosownie zaś do treści art. 482 § 1 k.c. od zaległych odsetek można żądać odsetek za opóźnienie dopiero od chwili wytoczenia o nie powództwa.

O kosztach procesu orzeczono w oparciu o przepis art. 100 k.p.c. w zw. z art. 98 k.p.c. Strona powodowa wygrała sprawę w 29,50 % i dlatego w takim stopniu należy się jej zwrot kosztów procesu. Na koszty poniesione przez stronę powodową złożyły się: opłata od pozwu 30 zł, koszty zastępstwa radcy prawnego w kwocie 60 zł (§ 6 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, w brzmieniu obowiązującym w dacie wytoczenia powództwa, t.j.: Dz.U. 2013, poz. 490) oraz opłata z tytułu prowizji od przelewu opłaty sądowej w kwocie 0,78 zł i opłata skarbowa od pełnomocnictwa 17 zł. Pozwany w przedmiotowej sprawie nie poniósł żadnych kosztów procesu. Mając na względzie powyższe, należało zasądzić od pozwanego na rzecz powoda kwotę 31,75 zł (107,78 zł x 29,50% = 31,75 zł).

O rygorze natychmiastowej wykonalności orzeczono na podstawie art. 333 § 1 pkt 3 k.p.c. Zgodnie z przywołanym przepisem sąd z urzędu nada wyrokowi przy jego wydaniu rygor natychmiastowej wykonalności, jeżeli wyrok uwzględniający powództwo jest zaoczny. Rygor ten nadano co do pkt. 1 i 3 wyroku, również w zakresie zasądzonych kosztów procesu (pkt 4 sentencji wyroku).